

MIRCEA MALIȚA

TRAIAN CHEBELEU

Ambasador

Aniversarea a 90 de ani a academicianului Mircea Malița mi-a prilejuit o incursiune în cariera mea diplomatică și realizez că drumul pe care aveam să-l parcurg în decursul acestei cariere mi-a fost trasat de Mircea Malița. Micile abateri de la acest drum, în a doua parte a anilor '80 și prima parte a anilor '90, s-au datorat conjuncturii politice de la noi.

Pregătirea pentru activitatea diplomatică

L-am cunoscut pe Mircea Malița în 1962, la Cursul Postuniversitar de Relații Internaționale, organizat din inițiativa Ministerului Afacerilor Externe la Facultatea de Drept a Universității din București.

Aveam să aflu că, prin acest curs, ministrul de externe de atunci, Corneliu Mănescu – ocupând această poziție în 1961 – și adjunctul său Mircea Malița – de curând numit, după ce a fost timp de 5 ani consilier la Misiunea Permanentă a României la New York, după admiterea României în ONU – au urmărit profesionalizarea aparatului diplomatic român. Era un lucru firesc în perioada acelor ani, când România a început să adopte o politică externă proprie, pornind de la interesele reale ale țării, distanțându-se treptat de politica externă a statelor din zona de influență a Uniunii Sovietice, stabilită la Moscova, pe cât posibil fără a antagoniza statele din bloc.

Eram încă student la Cursul Postuniversitar când unul din aceste momente de afirmare a unei politici proprii s-a produs, cu un mare impact în cercurile diplomatice internaționale și în presa vremii. A fost momentul în care, în 1963, Adunarea Generală a ONU a discutat și aprobat prin vot o Rezoluție privind Denuclearizarea Americii Latine, când România a votat în favoarea acestei rezoluții, în timp ce URSS și toate celelalte state membre în Tratatul de la Varșovia s-au abținut, iar Cuba a votat împotriva. Aveam să aflu în scurtă vreme că Mircea Malița a fost inițiatorul acestei decizii, aprobată de autoritățile statului de la vremea respectivă.

În cel de-al patrulea semestru al Cursului Postuniversitar, întâmplarea a făcut să-mi elaborez teza de absolvire a Cursului sub îndrumarea directă a lui Mircea Malița. Teza avea ca temă rolul diplomației române în înfăptuirea unirii și independenței Principatelor Române. A fost o perioadă de întâlniri frecvente, în care

Rev. Șt. Pol. Rel. Int., XIV, 1, pp. 25–27, București, 2017.

Îl consultam asupra conținutului tezei și asupra lucrărilor de cercetat pentru documentare. Mi-am format o imagine clară a rolului extrem de important pe care l-a avut activitatea diplomatică pregătitoare desfășurată de marii oameni de stat și de cultură din Țara Românească și Moldova în realizarea Unirii din 1859 și a Independenței de stat din 1877.

Activitatea în Ministerul Afacerilor Externe

La 1 septembrie 1964 m-am prezentat la Ministerul de Externe, așteptând semnarea Ordinului Ministrului privind încadrarea mea în Minister și stabilirea Direcției în care urma să lucrez. Prin absolvirea Cursului aveam gradul diplomatic de atașat și mă așteptam să fiu repartizat la Direcția pentru relațiile cu America Latină, dat fiind că limba străină principală pe care am studiat-o în timpul Cursului a fost spaniola.

M-a chemat Mircea Malița și mi-a propus să lucrez la Direcția Organizației Internaționale, dat fiind că, după ce m-a cunoscut mai bine în timpul elaborării tezei de absolvire a Cursului, crede că mi s-ar potrivi mai mult. M-a încredințat că diplomația multilaterală oferă o viziune mai amplă asupra problemelor internaționale și posibilitatea de a lucra cu diplomați din mai multe țări, conducând la un proces mai rapid de pregătire diplomatică. Firește că am acceptat. Mi-a propus atunci să încep să lucrez la secția care se ocupă de instituțiile specializate ale ONU, urmând ca mai târziu să lucrez la secția care se ocupă de ONU.

La Direcția Organizației Internaționale mi s-au repartizat relațiile cu Organizația Mondială a Sănătății de care m-am ocupat timp de doi ani, după care am lucrat pentru scurtă vreme la relațiile cu Organizația Internațională a Muncii.

În vara anului 1967, Mircea Malița m-a detașat la cabinetul său. Participam la audiențele, întâlnirile cu oaspeții străini și cu ambasadorii acreditați la București, ca și la majoritatea deplasărilor sale în străinătate în interes de serviciu. Era perioada în care s-a lansat candidatura României la președinția Adunării Generale a ONU din acel an, în persoana ministrului de externe Corneliu Mănescu. A fost o mare mobilizare a întregului corp diplomatic român – demersuri bilaterale prin ambasade, consultări neoficiale, în special cu reprezentanții statelor în care nu aveam ambasade, cu ocazia participării la diverse reuniuni internaționale. Obiectivul s-a realizat, România fiind prima țară din Grupul Europei de Est aleasă în această poziție de la constituirea ONU în 1945, poziție deținută prin rotație de reprezentanți din cele 5 grupuri regionale în care au fost repartizate Statele Membre ale ONU.

Mircea Malița m-a inclus în delegația română la sesiunea Adunării Generale din 1967, precum și în delegațiile la reuniunile consultative premergătoare – Consfătuirea țărilor din sfera de influență a URSS de la Sofia și Consultările bilaterale de la Belgrad cu Dimce Belovsky, adjunct al secretarului de stat pentru afaceri externe al Iugoslaviei. La New York, am luat parte practic la toate activitățile președinției române a Adunării Generale și ale delegației române – reuniuni ale plenarei și comisiilor Adunării Generale, consultări bilaterale și multilaterale

la nivelul șefilor de delegații, acțiuni protocolare – din care a decurs și obligația de a scrie note de convorbire, informări pentru Ministerul de Externe de la București, informări pentru presă, toasturi la dejunurile și dineurile oficiale, care erau văzute, modificate dacă era cazul și aprobate de Mircea Malița.

Cele trei luni la New York au fost o adevărată școală diplomatică pentru mine. Rețin și acum insistența lui Mircea Malița de a folosi în discuțiile cu ceilalți diplomați, în intervențiile din Adunarea Generală și organismele sale subsidiare, precum și în corespondența diplomatică pentru a formula în termeni clari și concisi mesajul pe care vrei să-l transmiți, folosind un limbaj civilizată, mai ales cu interlocutorii cu care ești în dezacord.

Am continuat să lucrez cu Mircea Malița în anul următor. Am făcut din nou parte din delegația română la sesiunea din 1968 a Adunării Generale a ONU alături de el, continuând astfel procesul meu de pregătire în diplomația multilaterală.

În vara anului 1969, când a aflat că nu va mai lucra în MAE, urmând a fi numit ministru al învățământului, mi-a propus să plec la post la Misiunea Permanentă a României pe lângă ONU, ceea ce s-a întâmplat, începând cu luna septembrie, cu puține zile înaintea începerii sesiunii Adunării Generale a ONU din acel an. Aveam să rămân la post până în 1974.

Cei aproape 5 ani petrecuți la New York au contribuit în mod decisiv la formarea mea ca diplomat.

Viziune personală

În viziunea mea, Mircea Malița este arhitectul politicii României în organizațiile internaționale, care de fapt continuă și în zilele noastre, de a face din activitatea noastră în organizațiile internaționale – intervenții în dezbateri, inițiative privind demararea unor activități concrete de cooperare, participare activă la procesul de luare a deciziilor – una din pârgurile de acțiune pentru consolidarea independenței și suveranității României.

Pe un plan mai larg, Mircea Malița este, alături de Ion Gheorghe Maurer și Corneliu Mănescu, unul din arhitecții construirii treptate a unei politici externe românești bazate pe interesele reale ale țării și pe respectul față de Dreptul Internațional, și care, lăsând la o parte deformările din epoca totalitară trăită de România, este bazată și astăzi pe aceiași principii.